

B. S. Timrava: Za koho ísť?

(úryvok)

Po trojdňovom rozmýšľaní uzniesla som sa, že sa vydám za toho, ktorý ma radšej má. Aby to zvedela, zaumienila som si, že ich spravím žiarlivými. Predpoludním, teda keď prišiel Mišov – mal byť pohreb s veršami – a doniesol mi veľkú kyticu hôrných kvetov, započala som svoju prácu. Sotva obzrúc zvláštne, zriedka videné kvietky, položila som kyticu na okno, dajúc sa do pilného obdivovania Bútovej záhrady. Mišov sadol ďaleko odo mňa – on si nikdy blízko nesadol – videla som, že zbadal moju ľahostajnosť, no nevšímal si toho; len keď ja „nedopočúvala“ som jeho otázky, vstal od stola, prídúc mi za chrbát, a vyzrel von oknom.

„Samuel Bút,“ preriekol a pokojne šiel si sadnúť na svoje miesto.

„Ide sem?“ spytuje sa ujec.

„Nie, prechodí sa po záhrade,“ odpovedal on, spytujú sa ujca niečo o pohrebe. Myslela som, že hneď odíde hurtom, ale učiteľ sa ani nepohol, najmenšiu stopu nepokoja nezbadala som na jeho tvári. Kyticu „náhodou“ strčila som z okna, potom náhodou tiež stala na ňu, pozrela som: čo to ? – i odtisnem ju koncom topánky na stranu. „Teraz sa len bude hnevať?“ myslím.

Daromné všetko! Zbadal i to a neusmial sa posmešne, ale prosí ma, aby šla i ja do kostola počuť jeho verše, „nech ma – krem pána farára – aspoň jedno rozumné ucho počuje“. Potom zívola a čím ďalej, tým častejšie, akoby sa ktozná, ako nudila. „Ste v noci robili verše?“ spytujem sa zle dojatá jeho ľahostajnosťou. „Oj, dávno sú to spravené. Ešte pred tridsiatimi rokmi ich môj starý otec robil!“ odpovie a dokončí zíváním. Ujec navzdor posvätným myšlienkam zasmial sa, čítal totiž Bibliu, ani ja nezadržala som sa smiechu, len on zostal vážny a zívola ďalej tajne na moje prekvapenie, dosiaľ takú nedelikátnosť nezbadala som pri ňom.

Do kostola šla som počuť verše, nepáčili sa mi; hnevala som sa, že si nič nerobí z toho, že som ho znevážila, i za to, že sa ani raz nezmyšľal, keď rečnil pred stoličkami a ja dívala sa naň, on vracal mi pohľady, pokojne, akoby ja jemu celkom nič nebola. Začala som pochybovať o jeho láske ku mne, tvrdo čakajúc popoludnie, aby prišiel Bút a potešil mi srdce.

Asi o tretej popoludní prišiel ma volať Bút kartovať sa – naschvál odpratala som sa do izby, vediac, že jeho pošlú po mňa. Nešla som, len keď som hodne vychválila verše Mišonove, láskajúc kyticu, i ukázala som Bútovi dar zriedkavých kvetín, hľadiac pritom skúmavo na jeho tvár.

„Veď viem,“ vraví on, ale nepremeným hlasom, „že ste sa celkom zaľúbili doň!“

„To sa rozumie!“ tvrdím veselo, že čo on na to. – No jeho tvár tá istá – pokojná. Ani líca nezapálili sa mu hnevom, ani oči neiskrili žiarlivosťou.

„Ani jeden nežiarli! – Neľúbia ma!“ zúfala som v duchu. Pri kartách však zbadala som, že nerozlučiteľní priatelia, kolegovia, žijúci v úplnej zhode, dnes nemôžu sa zniesť. Hneď sa zvadili na každej maličkosti ako dvaja kohúti na jednom smetisku. Bút obracal sa často ku mne s otázkou: „No, či ja nemám pravdu?“

Mišov sa ani nepozrel v tú stranu, kde ja sedím, a skôr ako inokedy pobral sa domov.

„Idem si žito obzrieť na makovište!“ vyhovárал sa pred ujcom.

„Za zelinkami! Nieto žito obzrieť. Vyšli mu flajstre a nemá z čoho robiť „herbaté“,“ žartoval po prvé Bút, keď odišiel Mišov. No o chvíľu pobral sa i on – snáď topánky plátať. – Ja odbehla som do svojej izby podívať sa za nimi oknom. Na krížnom chodníku dočkal sa Mišov Búta.

„Vieš ty, čo?“ vravel Mišov, „pre jednu babu škoda nám je započat' spor! Prišla a odíde. Nám nezostane len banovať za ňou. Či za ten žiaľ hodno obetovať priateľstvo? Buď múdry, nechaj ju!“

„Nechaj ju ty!“ nato Bút. – Mišov poobzeral si oči Búta, odvrátil sa a hvízdajúc šiel hore dedinou do školy.

Ujec prišiel ma volať na prechádzku a že som bola mlčanlivá, myslel snáď, že banujem za skoro zutekavšími učiteľmi, lebo počal rozprávať o skazenosti terajších mladých ľudí, že títo nie sú takí, ako sme „my“ boli, a že sú vlastne ani nie hodní, aby sa poriadne dievča čo len obšuchlo o nich. Počúvala som ho netrpezlivo a ledva sme prišli domov, ušla som do svojej izby k oknu. Už bola trochu tma, zato však videla som, že Bút prechodí po záhrade so psom a Mišov opiera sa o stĺp, no neďáva sa sem, ale odvracia hlavu na náprotivnú stranu, dívajúc sa na večerné zore, blyštiace sa za dedinskými humnami. Dlho dívala som sa naň a neobzrel sa dolu. Nahnevaná nad tým vyhodila som kyticu oknom na ulicu a sadla na diván do kúta, že budem rojiť o elegantných švihákoch mestských, jemu navzdor. Tu však počujem ozývať sa kroky, v okamihu bola som pri okne. Odhore šiel Mišov, oddola Bút, pod oknom sa stretli.

„Kamže, kam, kopytkár?“ spytuje sa Mišov, zastanúc si pred Búta. Ten zarazil sa sprvu, v druhom okamihu však obdaril kolegu zauchom. Mišov vrátil mu dve, strčil obe ruky do vreciek kabáta a hvízdajúc šiel ďalej, akoby sa nič nestalo. Bút stál za chvíľu, počúchal si jedno i druhé líce, pohrozil sa päšťou za odchádzajúcim, šomrajúc: „Čakaj, ty mastičkár! Prídeš mi ešte pod ruku!“ I vrátil sa domov.

„Dedinský duel!“ tleskali rukami od radosti. – „Obaja žiarlia! – Ale, ale ktorýže ma vlastne radšej má?“ To nevedela som dosiaľ. – „Musím vyhútať druhý spôsob!“ Pri večeri vidiac tetku s obviazanou bradou – zuby ju boleli – prišla mi na um šťastná myšlienka, že sa spravím chorou.